

ESCALADES AMB ESTIL

Armand Ballart

10 ESCALADES A CONTRACORRENT

Tushita edicions

ESCALADES AMB ESTIL

Armand Ballart
10 ESCALADES
A CONTRACORRENT

Tushita edicions

10 ESCALADES a contracorrent Armand Ballart

Primera edició: Octubre de 2022

© del text: Armand Ballart

© del pròleg: Remi Brescó

Correccions ortogràfiques i gramaticals: Esther Saborido

© 2022 Tushita edicions

www.tushitaedicions.com

Disseny de la col·lecció i tractament de les cobertes: Marc Ancochea

Maquetació: Sir Gawain & Co

Imprès a: Romanyà Valls

ISBN: 978-84-126030-1-9

Dipòsit legal: B 19968-2022

Thema: SZG, DNB, 1DSE, 2ADC

Ibic: WSZG, BGSA, 1DSE, 2ADC

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni el seu tractament informàtic, ni la seva transmissió a través de qualsevol mitjà, bé sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per enregistrament o d'altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

Fotografia de la coberta: Toño obrint via del Bunny (Fons Armand Ballart).

Disseny de les vies a la contracoberta: Marc Ancochea, seguint una idea de l'autor.

ÍNDIX

Pròleg, de Remi Brescó | 9

Introducció | 13

manuel d'instruccions | 17

Els escenaris | 21

MONTSERRAT

PARET DE L'AERI - VIA *EASY RIDER* | 24

MONTSERRAT

PLECS DEL LLIBRE SUP - **ARESTA ARCARONS** | 38

MONTSERRAT

PARET DELS DIABLES - VIA *ARCO IRIS* | 52

PEDRAFORCA

POLLEGÓ INF CARA S - VIA DE L'ESTIMBALL | 66

ALACANT

PENYAL D'IFAC - PARET S - *DIRECTA RUSA* | 80

MAESTRAT

ÓRGANO DE MONTORO - VIA *ABRAXAS* | 94

ALACANT

PUIG DIVINO - VIA *AMOR DE ODIO* | 108

MALLORCA

S'ENTREFORC - VIA *BRAVURA MIURA* | 124

SOBRARB

PEÑA MONTAÑESA - VIA **DIEDRE SADE** | 138

RIGLOS

MALLO PISÓN - VIA **DEL BUNNY** | 152

PRÒLEG

Encara que amb l'Armand ens anàvem veient de tant en tant des de feia temps, crec que no va ser fins a l'abril del 1995 que vam fer, juntament amb el Ricard Darder, la «primera primera» («Oriflama», a la paret del Pessó-Collegats). Des d'aleshores fins avui ha plogut molt (cada cop menys, però) i n'hem obert bastantes més. Així que crec que estic una mica assabentat de com és el personatge (sí, l'Armand és tot un personatge).

En aquest llibre escull deu obertures representatives i ens explica *interioritats* de les aventures viscudes. Però el que transcendeix dels relats és quelcom més. És l'estil, la manera com ho afronta tot plegat.

Dins del món vertical, ple de gent especial, hi ha avui dia força especialitats. L'escalador en roca és el que ens ocupa ara mateix. Si en hi endinsem més, però, trobem que hi ha espècimens encara més particulars: aquests obren vies!!! Bé, algú ho ha de fer perquè d'altres les repeteixin. Els obridors gasten molt de temps, esforços i diners (alguns més que d'altres) perquè qui vulgui i pugui repeteixi en unes quantes hores allò que ha costat, en molts casos, dies i dies d'estada de cara a la paret.

Si continuem submergint-nos en els obridors (estem parlant d'un mestre en la matèria i crec que paga la pena), observem que no en són gaires, però tenen estils diversos. Des dels que ho deixen tot «ben amanit», camins d'anada i tornada ben fressats inclosos, fins els que no hi deixen res o quasi res. No cal dir que pel que fa a repeticions de les vies, els primers guanyen per majoria absoluta. Ja ho sabeu: el nombre de repeticions d'un itinerari és directament proporcional a la quantitat de *parabolts* que hi resten col·locats.

Si us encanta seguir línies de *parabolts*, si davant del mínim dubte, pam!, ja tenim el *parabolt* davant del nas..., o potser si fins i tot ja està superat, les vies de l'autor (en general, no solament les que apareixen en aquest llibre) no són el vostre camí. Ho diré d'una altra manera: la *domesticació* de les vies no és el seu tarannà.

Si, en canvi, us crida més la descoberta de l'itinerari, la determinació, la creativitat de la protecció en terreny complicat o la incertesa, entrem en un altre món on la partida es juga d'una altra manera i el binomi seguretat-dificultat es decanta a l'inrevés que a la primera opció.

No són vies en general gaire demanades, ja que se'ls té un respecte ben merescut. Dins l'ampli repertori, també n'hi ha de clàssiques, les que podríem anomenar «sense aglomeracions» i on, amb posterioritat a la seva obertura, s'han afegit algunes proteccions.

Potser la via «Arco Iris» (una de les deu escollides) és una particularitat, poden pensar alguns. És possible, però quan i com va ser oberta (a cop de burinador, una feinada terrible), el gran desplom de Montserrat, la tirolina... Jo mateix vaig sentir una conversa a Santa Cecília durant l'obertura: «¡*Mira que Armando tiene moral, pero esta vía se la va a acabar!*!» Doncs no. Si l'elogi debilita, no és aquest el cas.

Escarlar és un esport de risc, amb tot el que comporta. I costa diners. I és inútil.

Doncs si és una activitat perillosa, altruista i inútil, per què hi ha gent que la practica? Perquè és una forma de vida que s'exerceix en llibertat i en marcs, sovint, incomparables. Perquè les normes d'actuació se les posa cadascú com a gran diferència amb d'altres esports que es realitzen en espais tancats i amb rígides normatives. Aventura, evasió del món rutinari de cada dia, sentiment de pertinença a una *tribu* són aspectes que criden un determinat tipus de personal.

Sempre he admirat de l'Armand l'extraordinària capacitat que té per enfilel-se amb quatre estris per terrenys on la majoria necessita un *petate* amb tota mena de material divers. És un minimalista convençut, i puc assegurar que ho demostra tant obrint com repetint qualsevol itinerari.

Segur que tot el que he anat comentant influeix en el fet que en un món on hi ha col·leccionistes de tot tipus (vies, agulles, muntanyes, parets...) no en conegui cap que col·leccioni vies de l'Armand. Aquest llibre és una bona ocasió perquè alguns s'hi animin.

I per acabar. A hores d'ara no sé quin serà el títol del llibre, però sí que sé com el titularia jo: *A contracorrent*.

Remi Brescó
Febrer de 2022

INTRODUCCIÓ

Aquest llibre va dirigit principalment als escaladors i escaladores, si bé qualsevol persona pot aventurar-se a llegir-lo, ja que prescindeix al màxim de tecnicismes que el puguin fer complicat d'entendre. S'ha intentat, de la millor forma, escriure una narració simple i directa, capaç de mantenir el lector entretingut i encisat alhora. Possiblement es tracta de la primera obra d'aquestes característiques feta al país i, per tant, exclosa totalment d'influències alienes. Una idea original concebuda per dignificar unes escalades prou conegudes i destacades de l'extensa trajectòria oberturista de l'autor. Les deu vies seleccionades d'entre més de quatre-centes donen fe de la importància dels itineraris escollits i del moment històric en què es van obrir. De fet, ni són les més difícils ni les més cobejades, simplement omplen un sac de coherència vinculat a l'estil inalterable emprat per aconseguir-les.

Es tracta de l'escalada de sempre, una dèria que ja compta amb un segle d'existència, des que els pioners van posar fil a l'agulla per conquerir els cims verges i els següents, per assetjar les parets augmentant deliberadament el llistó de la dificultat. A finals dels anys setanta arrenca la trama d'aquest recull cronològicament ordenat, que arriba fins a 2008, la data del darrer traçat escollit. Un període de trenta anys, on sens dubte el món de l'escalada ha experimentat els canvis més transcendents coneguts fins ara.

Submergint-nos en cadascun dels itineraris, descobrirem els fets que van reconduir la història, alterant els conceptes establerts d'entrada. De l'alpinisme clàssic com a objectiu principal al sorgiment d'un ventall de possibilitats hàbilment projectades per fer de l'escalada un esport comercialment sostenible.

En gran mesura, l'ètica és l'aspecte predominant en tota l'obra. Però a hores d'ara no existeix una ètica concreta, cadascú avança fidel als seus principis posant nous pals per sostenir el pallier. Actualment cal adaptar-se, cada tendència exigeix uns coneixements específics, fent que el *forfait* general no serveixi per baixar per totes les pistes. Per obrir vies, que és el que tractem a fons en les pàgines següents, s'ha d'aprendre el particular ofici d'oberturista si es vol triomfar plenament.

Si bé les deu línies seleccionades són força divergents, en nou d'elles preval el concepte antiexpansionista heretat dels precursors. Un tema sempre debatut, respecte al nivell de protecció assimilat actualment. Precisament aquesta mancança de seguretat és un valor afegit d'aquestes vies, ja que s'han d'escalar amb tots els sentits i sense possibilitat de trampejar, tal com es van obrir. El grau obligat és la màxima dificultat que cal dominar amb solvència, i sense tenir res per agafar-s'hi. Aquí és quan apareix el fantasma de l'exposició, una situació bastant habitual en el recull, i que s'ha de tenir sempre present. Els que han obert aquestes vies s'han arriscat en moltes ocasions per seguir avançant. Es tracta d'una estratègia irremeiable que condueix a levitar contínuament sense opció de caure, atès que la trompada pot arribar a ser fins i tot considerable. És una de les exigències que s'han de tenir molt en compte al repetir alguna de les vies seleccionades afectades per aquest tema.

En referència al rocam, hi trobarem una mica de tot, menys granit. Del conglomerat montserratí al de Riglos, haurem de visitar molts indrets vestits de calcari amb lleugeres variacions. Al Pedraforca, a Montoro i al Divino gaudirem del millor, mentre que a Ifac, s'Entreforc i la Montañesa caldrà posar quelcom més d'atenció a l'hora d'agafar-se segons a on. Salvat aquestes tres últimes i la via del Mallo Pisón, la resta es poden considerar vies clàssiques, és a dir, que es repeteixen amb certa normalitat i, per tant, la roca és de bona a molt bona en conjunt.

Pel que fa a l'equipament cal espavilar-se. Parlem d'itineraris no esportius on tot és possible. En alguns pràcticament no hi col·locarem res, mentre que en d'altres haurem de protegir-ho gairebé tot. Sols al Pisón caldrà tragar un bon joc d'eines, i fins i tot l'equip de bivac, si pretenem sortir per dalt sense fixar cordes prèviament. Exceptuant aquesta via, la resta s'escalen perfectament de dia i amb el material habitual.

MANUAL D'INSTRUCCIONS

Per als qui no estan assabentats de què va «la festa», a continuació presentem una breu sinopsi per entendre els motius bàsics que condueixen els humans a obrir vies. Tot roda al voltant d'una fal·lera sovint autodidacta que els porta a enfilar-se per llocs on no ha pujat mai ningú. Estem parlant de parets de roca més o menys importants on és necessària una mínima capacitat d'enfrontament per tenir la situació controlada. Obrir via significa fer-se pas des de baix, encertant la línia més lògica per sortejar les dificultats. És una facultat que no s'aprèn d'un dia a l'altre; s'han de repetir moltes vies abans per esbrinar com s'ho han fet altres per aconseguir-ho amb elegància. Com en tot, però, n'hi ha que ho fan molt bé i d'altres que es conformen a pujar sigui com sigui: la diferència abismal entre un traçat encertat d'un altre de matusser.

La bellesa, l'estil i la qualitat del terreny representen la trilogia bàsica per obtenir alguna cosa decent. Amb el temps, el judici popular dirà si allò val o no la pena. Sovint moltes vies clàssiques ho són per la seva estètica, no pel seu estil. Malauradament la roca és limitada, i arriba un moment en què no queda espai disponible per «despatxar-se», que és el que tristament succeeix a hores d'ara a la major part dels indrets feroçment amortitzats. L'oberturista actual té la dificultat afegida d'explorar coses noves, d'anar més enllà, de dedicar-hi més temps. És el preu de crear quelcom fantàstic que captivi tothom, en definitiva, art.

Aquest pot ser el manual d'instruccions bàsic per engegar la maquinària teòrica de tot l'entrellat, però a l'hora de la veritat el contacte amb la roca és el que compta i dona sentit a la resta. Molts s'aferren a aquest món per protagonisme, d'altres

per necessitat. Obrir via representa la incertesa total, una sensació que provoca dependència en molts casos, fins a tal punt que existeixen escaladors molt «enganxats» que s'hi dediquen constantment. És una addicció com una altra, i en ocasions l'excés passa factura al cos.

Relacionar-se amb la roca no és fàcil, calen molts quilòmetres de festeig per intimar-la correctament. L'aspecte no és el primordial, pot ser molt compacta i alhora no servir per a res. Tot depèn de les facilitats que ofereixi per avançar, el punt clau de la qüestió.

Per una paret s'hi pot avançar de tantes formes com escaladors/es existeixen, el més important és tenir la capacitat suficient per fer-ho i saber fins a on es pot arribar. Per avançar per una via ja oberta no hi ha cap problema, perquè disposem d'una ressenya tècnica on surt detallada la dificultat, però en cas d'obrir-la, com a molt podem imaginar-nos el que vindrà i actuar en conseqüència. Un joc d'endevinalles que pot arribar a ser molt angoixant en molts casos segons el grau de dificultat, l'enigma principal de l'aventura. De fet, el repte consisteix a dominar la situació i resoldre el dubte alhora, sense incidents i havent assegurat prèviament la jugada: la fórmula bàsica utilitzada habitualment per conquerir terreny verge en escalada lliure.

El dubte, doncs, és inversament proporcional al domini de cadascú. Qui més domina tindrà menys dubtes, mentre que el dominat restarà sempre víctima del dubte. Aconseguint l'equilibri tindrem molt de guanyat i podrem enfrontar-nos a la paret amb més seguretat. Si tot amb tot la paret se'ns resisteix, encara queda l'estratègia d'avançar servint-se de la tècnica artificial, és a dir, penjant-se amb uns estreps de tot allò que aguanti.

L'escalada artificial podríem considerar-la com l'última alternativa, atès que s'allunya molt de l'essència original. Actualment l'escalada lliure és la tònica dominant arreu, perquè brolla directament dels rocòdroms, el bressol dels principiants.

No obstant, per obrir vies cal una bona tècnica d'artificial, sinó estarem seriosament mancats de recursos. A la combinació de la lliure amb l'artificial se l'anomena escalada combinada, una manera més d'avançar quan no arribem al nivell exigint per la paret.

En el recull escollit trobarem una mica de tot, amb bons exemplars en lliure com l'«Aresta Arcarons», d'artificial com l'«Arco Iris», o de combinada com la via «del Bunny», a Riglos. Totes són molt diferents entre si, l'únic que les agermana és l'estil, la manera com han estat concebudes. Excepte a l'«Arco Iris», a la resta s'ha intentat amb tot el possible no col·locar-hi expansions, un recurs sovint necessari però que sols evidencia la incapacitat d'adaptació vers el medi.

Totes han estat obertes picant a mà, amb burins al principi i espits posteriorment, ja que eren els mitjans usuals de cada època. Una entretinguda tasca on calia fer un forat a la roca manualment, per introduir-hi l'invent a cop de martell. Amb aquest antic procediment podia costar entre deu i quinze minuts fixar cada peça a la paret; i el més important, era indispensable fer-ho amb les dues mans. Això explica, en part, la negativa a foradar per la impossibilitat de fer-ho avançant en lliure, així com el desgast físic que implicava fer-ho reiteradament per necessitat.

Des que van aparèixer els consagrats *parabolts*, i la facilitat de col·locar-los amb el trepant amb una sola mà, la proliferació d'aquest ancoratge ha estat fulminant. A hores d'ara la seva utilització per obrir vies en lliure és inqüestionable, tot depèn de l'habilitat i el nivell de cadascú. A més, han aparegut un seguit d'eines flotants (*Friends/Aliens/Totems*) que solucionen clarament la protecció, sense haver d'encertar la correcta posició d'un encastador ni la feixuga tasca de clavar pitons en molts casos. La qüestió és evitar manipular el terreny, preservant al màxim possible l'aventura per als que vinguin darrere, una de les peculiaritats que ofereixen gran part de les deu rutes seleccionades. La via «Abraxas», l'«Amor de Odio» i el «Diedre

Sade» confirmen clarament la regla, ja que pràcticament resten en l'estat original, sense colorants ni conservants que alterin el seu caràcter.

Segons el diccionari, «caràcter» significa manera de ser, geni, humor, rigor, voluntat, severitat... És un conjunt de valors fonamentals per fer d'una simple escalada alguna cosa més que per si sola. Queda molt clar que totes les vies posseeixen el caràcter suficient per no deixar-nos indiferents en sortir de la paret. S'ha d'acceptar que la major part són escalades prou ariscades, un aspecte rellevant que les fa molt més exigents, atès que per repetir-les cal estar ben bregat i tenir les idees molt clares. A més, la graduació original ha quedat en molts casos desfasada, i ha resultat una dada purament orientativa que cal tenir ben present.

A finals dels anys setanta, el sisè grau era un mite a casa nostra, ningú s'atrevia a graduar-lo; per tant, el màxim de graduació quedava acotat al V+. En conseqüència, la dificultat evolucionava però el grau no. Amb l'arribada de l'escalada esportiva, però, la barrera es va anar obrint, expandint la graduació tal com es coneix avui dia. De fet, el mateix va succeir amb l'escalada artificial: el grau màxim va quedar bloquejat al A3+, fins que es va comprovar que allò anava molt més enllà.

El concepte erroni apareix quan es confon el grau assolit en un rocòdrom amb el grau necessari per enfilarse per una paret. L'escalada esportiva és un altra història i pot servir perfectament d'entrenament, però no guarda pas cap relació directa amb el grau real d'un itinerari d'aventura. Aquest és un detall que s'ha de tenir molt en compte a l'hora de repetir qualsevol de les deu vies tractades en aquest llibre. A més, cal afegir-hi el factor «*exposició*», una xacra encara vigent que s'ha de solucionar, tal com es va aconseguir per primer cop, és a dir, *donant el callo* i amb una bona dosi de coratge.

ELS ESCENARIS

Un dels propòsits principals d'aquest llibre consisteix a seduir el lector perquè visiti unes zones fonamentals per a l'escalada d'aventura. Uns baluards extraordinaris que cal conèixer per adonar-nos clarament de com som d'afortunats en aquest aspecte. De fet, vivim en un país privilegiat on a poques hores disposem d'uns escenaris molt respectables relativament a prop del vehicle i aptes per escalar-hi durant una bona part de l'any. Alguns són ben coneguts i d'altres no; la qüestió és trencar la rutina i obrir-se a l'horitzó de possibilitats per situar cada lloc allà on es mereix. La llista és molt llarga, però en aquest cas ens fixarem en vuit zones prou conegudes.

Montserrat és inevitable. Ofereix la fantasia necessària per encantar-s'hi molts anys i, alhora, és un bon indret on aprendre sobradament l'ofici per, després, poder-se «despatxar» amb solvència a tot arreu. És un regne de l'equilibri prou freqüentat que fa trontollar els forans amb les seves particulars exigències; un massís complicat d'intimar, però molt fàcil d'estimar, donada l'exuberant bellesa que resta confinada en el seus dominis.

El **Pedraforca** representa la fita obligada, allà on tota la família vol pujar algun dia, envoltada del misteri que atorguen els seus escarpats vessants. Esdevé una muntanya quasi perfecta, considerada per a molts el bressol de l'alpinisme català, i és el lloc on s'aplega el romanticisme de la verticalitat per excel·lència en tots els seus perfils. Alhora, és l'objectiu més proper a la capital per desfogar-se a l'estiu i mesurar-se a l'hivern.

Al **penyal d'Ifac** l'anomenen «*la perla de la costa Blanca*», i tenen tota la raó. La seva silueta no passa desapercebuda per molts gratacels que li «*endinyin*» al costat. La paret que dona al mar és única, no es pot definir, s'ha d'escalar per alguna de les vies centrals per copsar la joia de tot plegat. Ni equilibri ni alpinisme són necessaris per assolir el cim més polit de tot el litoral, capaç d'oferir els paisatges més inversemblants a tocar mateix de la civilització. Extraordinari!

El Maestrat representa tot el contrari: tot el que no té és el que el fa extraordinari. El silenci i l'aïllament són l'excusa principal per atansar-se als dominis de l'**Órgano de Montoro**, un miratge sortit del no-res, on el temps continua aturat i el mòbil, sense cobertura. Ofereix escalades amb denominació d'origen que difícilment estaran mai de moda, conservant l'esperit de l'aventura més intacta. Tot un luxe cada dia més difícil de trobar.

El **Puig Divino** s'amaga al fons de la vall de l'Arc, conscient que la seva presència és exultant. Amb tot, es defensa amb fermesa de les depredadores mirades que se'l menjarien, si poguessin, amb el trepant. Si més no, ofereix aquell oasi de solitud que molts desitgem, per desconnectar-nos temporalment de l'urbanitzat panorama que, això no obstant, el precedeix a ben poca estona de la costa.

S'Entreforc es defensa, perfectament atrinxerat al fons del torrent de Pareis, de tot allò que li podria robar el prestigi que s'ha anat llaurant, com ara el *lapiaz* que l'envolta. És una bona oportunitat per fer un tomb per Mallorca i descobrir moltes meravelles amb les quals ensopegarem tant circulant per Tramuntana com per la resta de l'illa: des de coves fantasioses fins a cales enlluernadores, tot fruit del constant treball de l'aigua per fer-se pas entre un laberint de roca calcària i envoltada de mar.

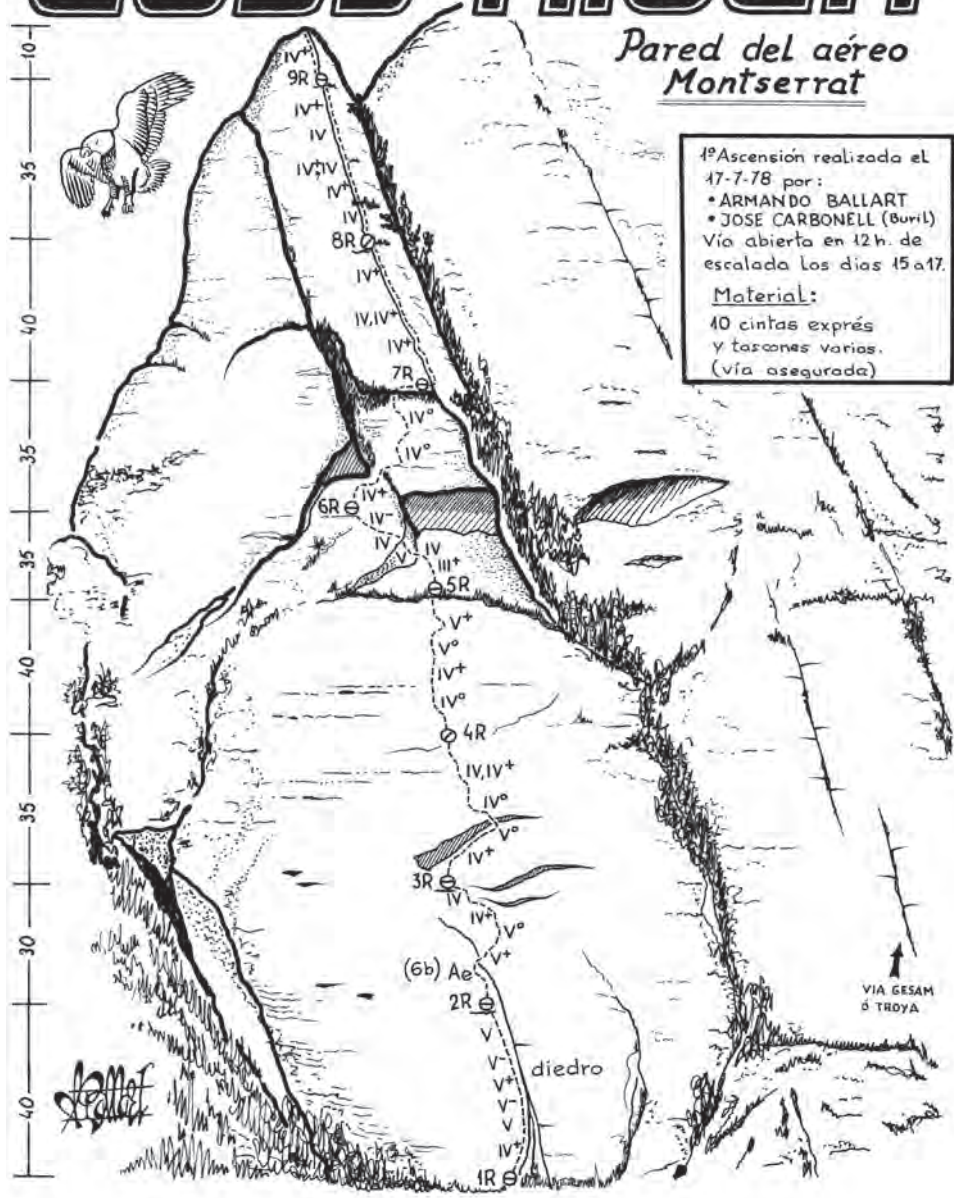
Al Sobrarb destaca als quatre vents una fortalesa d'abismes molt ben custodiada coneguda com la **Peña Montañesa**. No és ni la més alta ni la més cobejada, però posseeix tots els arguments per pujar-la i guanyar una de les millors panoràmiques de l'Aragó, envoltats de natura i de llegendes ancestrals. Sens dubte representa la fita que assenyala l'entrada més exuberant, amb diferència, al Pirineu d'Osca.

Riglos no necessita presentació, qualsevol imatge de l'indret serveix per adonar-nos que és extraordinari des de molts punts de vista. Com a poble, conserva tot l'encant i l'originalitat que el fan únic en tot l'Aragó; com a escola d'escalada, pot presumir àmpliament de ser conegut a tot el món. Diàriament ressona el dringar del material d'escalada pels carrerons en direcció als *mallos*, com a prova de l'enorme èxit que provoca el rocòdrom natural més sol·licitat de tota la península (obert fins i tot els dies de pluja!).

Amb aquesta oportuna presentació, podem endinsar-nos i comprendre molt millor els diferents continguts d'aquest títol, procurant un evocador viatge als diferents indrets on s'han obert les escalades protagonistes. Amb tot, desitjo al lector un trajecte intens i emocionant, tal com ho han estat les aventures per aconseguir aquestes vies tan entremaliades com conegudes arreu. D'aquí a molts anys potser mantindran l'interès o restaran en l'oblit, tot dependrà dels valors que cossi el jovent en el món de l'escalada i, sobretot, de qui els transmeti, la part més delicada de tota la història.

easy RIDER

Pared del aéreo Montserrat

1ª Ascensión realizada el 17-7-78 por:
 • ARMANDO BALLART
 • JOSE CARBONELL (Buril)
 Vía abierta en 12 h. de escalada los días 15 a 17.

Material:
 40 cintas exprés y tarzones varios. (vía asegurada)

MONTSERRAT

PARET DE L'AERI - VIA EASY RIDER (1978)

Vam sortir del cinema, i malgrat el final tràgic de la pel·lícula, una agradable sensació de llibertat envaïa el nostre estat d'ànim. Estava bastant clar que no es tractava de la típica «*americana-nada*», on tot surt bé i el missatge esdevé encisador. La crítica visió d'aquella trama representava un fort cop a la dictadura moral, en la qual els protagonistes quedaven ben retratats a l'última escena del film. Una època transitòria en què el *flower power*, la generació *hippie* i el consum d'al·lucinògens fou la pacífica resposta d'un jovent molt indignat i en què la interminable lluita del Vietnam va amplificar el malestar d'una societat exemplar conduïda al fracàs de cara al món. El film va representar tot un un himne dels anys setanta des de la primera escena de la introducció, en què l'enganxós ritme del *Born to be Wild* ens transportava fins a veure'ns asseguts sobre unes flamants *Choppers* en plena carretera nord-americana, a la recerca d'una llibertat, sovint utòpica, amb la qual els occidentals sempre s'han sentit identificats (si més no, amb el permís del «*sistema*»).

Aquesta breu entrada, que ens duu directament a l'asfalt del *Far West*, fa referència a una via d'escalada prou coneguda a Montserrat, situada a la paret de l'Aeri de Sant Jeroni, l'«Easy Rider», una gran clàssica imprescindible i sempre a punt per fer gaudir d'uns moments tan particulars com la pel·lícula del mateix títol. És una escalada d'un recorregut tan sorprenentment natural que sembla predissenyada per la fantasia del conglomerat, el camí del qual descobrim a l'instant i amb poc marge d'error fins al cim. Sembla com si la paret s'hagués posat d'acord per aconseguir tal atracció, malgrat tingui una aparença poc factible per manca de fissures i diedres.

A l'època en què es va obrir, ara fa més de quaranta anys, la major part de les vies de parets festejaven escrupolosament amb totes les esclotxes existents. S'havia d'evitar costés el que costés caure al parany de perforar la roca; una tasca molt feixuga i monòtona en la qual s'havia d'invertir molt temps, habilitat i paciència per col·locar un burí foradant a mà. Amb tot, la paret de l'Aeri comptava amb quatre itineraris poc repetits, i va esdevenir càtedra per als més apassionats i un pintoresc escenari degut a l'existència del funicular aeri (amb més pendent d'Europa!) muntat molt abans que hom la conquerís d'una forma més triomfal. Van ser pioners de la talla de Jordi Panyella, *Pany*, els que van assaltar per primer cop aquest vertiginós indret, l'any 1941, i van aconseguir arribar fins a l'anomenada «plaça de Catalunya». Set anys més tard, els agosarats membres del Terra i Mar (TIM) de Sabadell, davallant per una canal de l'esquerra i travessant fins al punt assolit prèviament per la cordada Pany-Farrera, van encetar l'esclotxa principal que els va conduir de dret fins al cim, després de molts intents i notables esforços.

Van passar alguns anys més fins que, a la dècada dels seixanta, una nova via va trencar el silenci, i ho va fer pel lloc més extraordinari. Van ser ni més ni menys que el pare de l'escala moderna catalana, Josep Manuel Anglada, i Joan Cerdà els autors d'una línia magistral (molt cobejada fins i tot a l'actualitat) que solca, bàsicament en artificial, el pany més esgarriós de tot l'escenari, utilitzant la combinació de fissures més encertada que atorga el vessant. Després d'aquestes autèntiques obres d'art, als terrassencs tan sols els quedava el reguitzell de fissures que configuren la via «GESAM», enllestida a principis dels anys setanta mitjançant una generosa dosi de pitons ben plantats.

No va ser fins a finals d'estiu de 1976 que dos joves molt atrevits, Antonio García Picazo i José Rodríguez, *Rodrri*, van causar sensació obrint la via «Valentin-Casanovas». Va ser tot

un punt i a part pel que fa a dificultat i concepció de l'escalada que va fer trontollar tot l'àmbit alpinístic d'aquella època. Membres d'una colla anomenada *Pirates*, aquesta tribu va canviar el tarannà de l'escalada en molt poc temps. En aquest precís moment és quan un servidor, amb poc més d'un any esgarrapant la roca i després de repetir amb prou feina el pòquer de vies existent, va decidir emprendre l'aventura d'obrir via i fer-ho, precisament, a l'Aeri, on n'havia clissat una de molt bona.

Durant el cap d'any de 1977-78, amb Josep Carbonell, *Buril*, havíem efectuat en dues jornades la mítica via «TIM». Al llarg de l'ascensió ens va quedar gravada la imatge de l'espantat diedre situat a l'esquerra de l'eix principal. Va arribar la primavera i, en companyia de Kim Prats i Cesc Caralt, vam fer cap a l'objectiu i en quatre caps de setmana vam enllestir l'«Electric Ladyland», una petita odissea que va resultar un curs intensiu (sense manual ni pautes) d'un ofici al qual ens vam entregar en cos i ànima i de forma totalment autodidacta. Per a tal afer pujàrem còmodament amb l'aeri i després vam baixar rapelant per la canal de l'esquerra, tal com ho havien fet els membres del TIM per assolir la «plaça de Catalunya», on vam muntar un bon *xiringuito*. Podies deixar-ho tot allà, ja que ni remotament s'atansaria ningú a escalar la paret. Com a molt, podies trobar alguna cordada a la via «Anglada-Cerdà» (molt de tant en tant), un parell (com a màxim) a la «Valentin-Casanovas» i alguns curiosos que s'ho anaven a mirar de ben a prop, des del peu de la paret estant. Aquest era el balanç estadístic de tot l'any...

L'ambient de la paret de l'Aeri ens va seduir plenament, i més quan vam passar a ser els principals protagonistes de l'espectacle, ja que cada vint minuts passaven les cabines de l'aeri molt a prop nostre. De ser un més a la ciutat a deixar totalment bocabadada tota la clientela de l'artefacte telefèric hi anava un grau de vanitat tan elevat i gratuït que tornàvem a la realitat

urbana com si fóssim autèntics Supermans. A més, hi havia tan bona sintonia amb els funcionaris de l'invent que ben aviat ens van oferir «carta blanca» per pujar i baixar quan volguéssim, tot un luxe per a la nostra miserable butxaca, ja que tan sols disposàvem del pressupost just i necessari per adquirir el bitllet d'anada i tornada fins a la capital.

L'any 1983, degut a una sèrie de raons tècniques prou rellevants, les entranyables cabines de l'aeri van deixar de funcionar definitivament de cara al públic. Aquest fet va treure gran part de l'encant i entreteniment a l'escalada en aquest indret tan observat com, alhora, salvatge.

L'experiència d'obrir l'«Electric Ladyland» va ser tan positiva i engrescadora que ràpidament em va dur a examinar exhaustivament totes les fissures que mostraven les fotos de la guia de la regió de Tabor (obra de Ferran Labraña i Josep M. Rodés). Una de molt bona s'endevinava a l'esquerra del sector de l'Aeri, en un espai marginat de la diana principal. Un marcat diedre representava l'excusa perfecta per atacar la implacable combinació de plaques i enllaçar l'evident aresta que guanya l'anomenada Dent del Moro. Amb aquestes perspectives, i tal com resultaven les cinc vies obertes aleshores en aquest vessant, el pronòstic no s'allunyava d'una generosa dosi de burinador, almenys per guanyar el mur més rellevant.

Poc em va costar convèncer el Buril (per si de cas) per anar a obrir aquell miratge abans que la intensitat de la calor de mitjans de juliol se'ns tirés al damunt. El company posseïa quelcom més d'experiència, sobretot burinant (per això, el sobrenom de Buril), però en definitiva era la tercera via que obriem, i «despatxar-nos» de gust en aquell racó de món representava, a més d'un repte, tot un premi al nostre sentit de la curiositat. El fet d'obrir via a la paret de l'Aeri, quan en trenta anys solament se n'havien obert quatre abans que l'«Electric Ladyland», es podia considerar un fet força agosarat en l'ambient de l'escalada. Amb tan sols dinou anys cadascun no érem

prou conscients del que significava tot allò, però les altres vies ja les havíem fet, i ara calia experimentar quelcom nou malgrat els comentaris de la gent. Semblava com si obrir vies estigués exclusivament reservat als més bregats...

En aquells temps, el jovent d'aleshores anava desfilant entre les agulles i els Pirineus abans d'aconseguir la puntuació necessària per entrar al districte dels veterans, allà on «Montserrat deixa de ser escola», segons la dita popular. Els més afortunats fins i tot acabaven fent d'alpinistes als Alps (només faltaria!), molt lluny de les parets nordmontserratinas on, en definitiva, s'anava a entrenar i a «afinar la punteria». A més, s'escalava amb bota rígida, un fenomen del tot incongruent típic d'aquella època i imposat pel gremi d'alpinistes al qual vam haver d'adaptar-nos fins que no van aparèixer els peus de gat, anys més tard. De fet, en aquells moments utilitzàvem un explosiu combinat de calçat esportiu de lona amb sola Vibram, dissenyat per la marca *Boreal*, dins del qual s'allotjava una plantilla de ferro per mantenir la rigidesa del peu en tot moment. L'artefacte no anava del tot malament per escalar en conglomerat, però a la mínima ocasió et torçaves el peu caminant en pla.

Feia poc que havien aparegut al mercat els arnesos o *baudriers* complets de cinta ampla, un canvi radical a l'hora d'encordar-se, penjar-se o caure (en el pitjor dels casos!). Els estris indispensables eren el martell i els claus, les joguines preferents de tot el sarau, on fins i tot els més novells sabien «fotre un clau». En aquell moment, i degut principalment a la nostra precària economia, els recursos materials eren força limitats. Amb tant sols dues cordes de quaranta metres, una cordino auxiliar, alguns pitons bàsicament casolans i uns quants burins aconseguits amb els estalvis, ja en vam tenir més que suficient per aventurar-nos a la paret més llarga de tot el massís.

I va arribar el dia en qüestió. Ben carregats d'il·lusió, vam pujar per la canal de l'Aeri amb cura de no trepitjar cap gos

estimbat ni el greix caigut dels cables, els inconvenients més fastigosos de l'aproximació. Al cap de ben poc ja ens trobàvem xafardejant un peu de via pràcticament verge, on de ben segur passaríem la nit penjats dels arbres amb hamaques de xarxa, com era el costum de l'època. Després d'acomodar el bivac i mentre esperàvem que l'ombra entapissés el pany de paret, ja entrada la tarda va començar «*el festival*». Per sort em va tocar el diedre del primer llarg, on predominava la fissura. Vaig proveir-me d'una bona col·lecció de ferralla que havia sobrat del projecte anterior i m'hi vaig fotre de cap. Al principi, la roca demanava certa atenció; però com més amunt anava, tot millorava radicalment, menys la fissura, que a poc a poc va anar desapareixent. Tot l'arsenal de pitons que duia servia de ben poc i calia esgarrapar metres i metres sense poder clavar-hi res, fins al límit de col·locar un burí.

Si bé allò de *burinar* ho teníem força mastegat, per qüestió ètica el mèrit era no fer-ho, és clar (a més que, com a bons catalans, significava deixar-se uns calerons clavats a la paret, el material no el regalaven). Els burins, reblons o cargols de vuit mil·límetres s'havien de comprar a la ferreteria o en una botiga d'esports, igual que les plaquetes, que en molts casos s'havien exhaurit per manca d'existències perquè no n'hi havia una gran demanda. De fet, els que podien se les feien artesanalment per no haver de «passar per caixa». En qualsevol cas, sempre era necessari deixar un mínim de material fix per tal d'assegurar els passatges i poder resseguir l'itinerari. Un burí sense xapa, en aquell terreny, seria com buscar una agulla en un paller.

La sorpresa va ser descobrir que aquell marge del bastió ofería uns còdols poc habituals, tant pel que fa a la qualitat com a la grandària, la qual cosa facilitava una progressió molt més assequible del que esperàvem *a priori*. Al cap de quaranta metres justos va aparèixer un relleu que anava ni fet a mida per muntar la primera reunió: «Quina casualitat!», vaig pensar.

Tanmateix, al següent llarg, i després de la magnífica tasca realitzada pel Josep superant el tram més treballós de tot l'itinerari, va aparèixer un altre còmode repeu al lloc clau i precis on calia muntar la segona reunió. Vam instal·lar les dues cordes i vam anar cap avall rapelant, on ens esperaven la teca, l'aigua... i els consagrats mosquits! dins de l'espessa foscuria del bosc...

Després de passar la nit del lloro, a primera hora del matí ja ens trobàvem remuntant per les cordes, amb la incògnita de saber què ens esperava allà dalt, ja que hi havia un considerable sostre que amagava la intimitat del gran mur que venia a continuació. Em poso, doncs, a la feina, dansant d'un merlet a un altre i esquivant el sostre per sota, fins a situar-me a la fi de l'obstacle amb l'alternativa de superar-lo de costat. «¡A lo vivo!» Dit i fet. Palpo les preses existents i apareix el còdol perfecte on agafar-se i poder, així, solucionar la jugada mestra de la manera més sorprenent i elegant. Estic al·lucinant..., i tot sembla vestit d'un rocam immillorable! De cop i volta, desapareix la verticalitat i ara tan sols queda acabar la corda i muntar la reunió al punt més afable.

Ens trobem al rovell de l'ou, i la bona intuïció del Buril el condueix a sortejar per la dreta el que queda del gran mur, clavant un únic pitó en tota la tirada (que encara hi és), fins a guanyar una pregonia cornisa coberta de vegetació on instal·lem la quarta reunió. Amb tot, ja fa força estona que ens martiritza el sol i la calor resulta insuportable, per la qual cosa decidim, de forma urgent i unànime, rapelar per la via «Pany-Farrera», recollir el bivac i emigrar ràpidament cap al refugi Bartomeu Puiggròs, de Santa Cecília.

En arribar-hi, la poca gent que hi havia estava atrinxerada al fons del local, exprimint un tènue fil de corrent d'aire que entrava per la finestra més obaga. Teníem bona part del traçat enllestit, però la temperatura no convidava, de cap de les maneres, a acostar-s'hi a l'hora del sol. Ateses les circumstàncies, ens vam limitar a deixar passar la resta de la jornada comentant

les «batalletes» als companys del refugi i a replantejar-nos l'estratègia, de cara a poder continuar de la millor manera possible aquella fascinant ascensió.

Al dia següent, ja recuperats de l'estrall tèrmic, decidim pujar amb l'aeri i, carregats amb tot l'equipatge, esperar fins a l'hora adient per davallar per la canal dels TIM i atansar el punt assolit a la quarta reunió de la nostra via, ara ja a l'ombra. Un cop al relleu, li proposo al Josep de muntar un ràpel fins a la tercera reunió, a fi de col·locar alguns burins al bell mig del mur i aconseguir d'aquesta manera una línia molt més directa i elegant que no pas l'improvisat traçat obert el dia abans, realment poc estètic i molt exposat. El dilema estava servit: s'acceptaria aquesta «trampa» inversemblant, quan despenjar-se per dalt era un fet aleshores del tot impresentable èticament parlant? En aquells moments tal dubte ens va conduir a implementar la solució més breu i pràctica, ja que encara quedaven quatre tirades llargues per finalitzar l'aventura abans que es fes de nit. Així doncs, vaig baixar tot sol estudiant la jugada i, com un autèntic «freeke» dels anys vuitanta, em vaig avançar al temps per uns instants equipant per dalt la quarta tirada. Vam escalar la resta a contrarellotge, assegurant mínimament el terreny, fins a esgotar totalment els burins i les xapes. Vam sortir-ne a temps, però tan baldats que al mateix mirador de l'aeri ens vam ajeure per passar la nit. Vam esmerçar només dotze hores efectives d'escalada, repartides en tres jornades. Tot un rècord, quan el més normal per obrir alguna cosa rellevant al vessant nord de la paret de l'Aeri requeria passar-s'hi diversos caps de setmana lluitant amb la bastida.

L'«Easy Rider» ja restava feliçment oberta i equipada; ara calia dibuixar la ressenya, fotocopiar-la i repartir-la entre el col·lectiu de mà en mà com era el costum. Més tard, sortiria publicada a *Vèrtex* (l'única revista existent aleshores i portaveu de la Federació Catalana), on, gràcies a l'acurada crònica de Jordi Lluç, la novetat s'escamparia als quatre vents.

Al cap de pocs dies ja s'hi va acostar el personal a escalar-la; però, malauradament, una caiguda a l'inici del primer llarg, amb una cama trencada com a conseqüència, va frustrar l'empresa i va corroborar la idea que la roca era descomposta. Va haver de passar encara un temps més fins que algú la fes i donés una opinió realista de tot allò. Succeït això, tímidament es van anar sumant repeticions i al cap de ben poc ja s'hi feia cua cada cap de setmana. Increïble!

Tant va ser l'èxit aconseguït que fins i tot la cèlebre via «Punsola-Reniu» del Cavall Bernat (l'itinerari més sol·licitat de tot el vessant nord amb diferència) va quedar relegada en segon lloc. L'«Easy Rider» donava l'oportunitat d'escalar el mític escenari de la paret de l'Aeri d'una manera assequible i gairebé en lliure, un fet que va representar popularitzar-la ben ràpidament i tenir-la molt present en totes les seleccions literàries de cara als escaladors forans.

A mitjans dels anys vuitanta, però, va aparèixer l'escalada prefabricada per aconseguir més grau en lliure, el que ara coneixem com a «escalada esportiva». Era un fenomen importat de França que va transformar totalment el panorama, soterrant d'un dia a l'altre els valors fonamentals de l'escalada de tota la vida. El noranta per cent de la gent s'hi va entregar amb ganes, atès que es tractava d'escalar sense risc, un invent collonut! Aquest fet va provocar que les parets quedessin completament abandonades, i la dèria es va desplaçar cap a roques més modestes d'altura però amb dificultats al límit, on calia haver fet un bon entrenament per poder assolir qualsevol repetició i sense ajudar-se de les xapes. Va ser una etapa transcendental que va arrossegar gran part del jovent a fer el primer pas en rocòdroms de totes mides i colors. Havia arrelat el sentit comercial de l'escalada, el sistema definitiu per anar sumant adeptes contínuament a un esport que fins aleshores havia estat minoritari i, francament, més conegut per les seves desgràcies que no pas pels èxits.

Amb la subtil estratègia de suprimir el risc, l'escalada ha entrat a formar part del club dels anomenats «esports d'entreteniment» tal com pretenia el mercat. Ja des de la mateixa escola a la mainada l'acostumen al moviment vertical, com un joc de lleure més a l'hora del pati. Fins i tot als parcs d'infants hi ha instal·lats petits rocòdroms per distreure la canalla, i a la televisió molts anuncis se serveixen de l'escalada com a reclam publicitari. Igualment, la xarxa digital va farcida d'imatges i vídeos inversemblants que conviden el personal a practicar una activitat moltes vegades casual i aparentment apta per a tots els públics. Aquesta distorsió de la realitat ha fet pensar que l'escalada s'ha domat, però el cert és que encara pot ser molt perillós introduir el cap a dins de la boca del llop.

Un cop redefinits i ordenats els conceptes bàsics, cosa que va costar alguns anys, l'escalada diguem-ne «clàssica» va continuar el seu curs, en paral·lel al fenomen esportiu però mantenint l'essència que li dona sentit i aventura. Després d'un parèntesi relativament llarg, l'«Easy Rider» va despertar de nou l'interès, i va ser llavors que una nova generació la va qualificar d'«escalada exposada» respecte a d'altres vies més modernes obertes al mateix indret. Per acabar-ho d'adobar, la generositat d'un consolidat escalador esportiu com David Tarragó va tenir el detall de reequipar totalment l'itinerari amb material inoxidable, no sense abans haver obtingut el meu consentiment. Personalment, no posseeixo l'«escriptura» de cap via, de manera que, un cop oberta, entra a formar part del patrimoni vertical de cada lloc. Això no obstant, per sentit comú i principalment per respecte, crec que ningú no té el permís per transformar arbitràriament allò que ja està obert. Molts voldrien «domesticar» l'«Easy» i fer-la més assequible a tothom; però llavors ja no seria l'«Easy», sinó un extens rocòdrom de conglomerat polint-se constantment.

En l'actualitat la via resta reequipada, fins i tot amb alguns *parabolts* de més, gràcies als savis consells dels guardes del re-

fugi, que ho viuen tot molt més de prop, però el caràcter de l'itinerari resta intacte com quan es va obrir. Per a molts és «*expo*», però per a d'altres no. Hauríem d'analitzar fins a quin punt ens han conduït tantes sessions de rocòdrom, quan el que manca és domini i una eficient lectura de la paret. Tot això no s'aprèn en dos dies, sinó que requereix haver escalat molts quilòmetres de roca per adonar-se que la dificultat no és solament encertar la «*filigrana*», sinó que és, a més, reconèixer el nostre nivell real davant d'una situació que no ens superi ja que, al contrari, anirem ben desencaminats.

L'«Easy Rider», com tantes altres escalades montserratines, exigeix serenor i control i no permet el luxe de caure en segons quins llocs, perquè l'ensurt pot arribar a ser molt greu. Cal prendre nota d'algunes caigudes molt destacables, afortunadament sense grans conseqüències; però n'hi hagué una de mortal, amb tots els meus respectes envers els familiars afectats. És una via que transmet llibertat, però que també te la pot treure, tal com ja ho apuntava l'eslògan de la pel·lícula: «Només aconseguixes la llibertat quan deixes d'existir».

A Josep Carbonell ja li va arribar l'hora ara fa uns anys, però encara puc recordar perfectament el seu introvertit tarannà i la seva innata habilitat per progressar per la roca. Vam perdre el contacte uns anys després d'obrir la via, i em sap molt greu no haver-la pogut tornar a escalar plegats, ja que és una de les vies que repeteixo habitualment amb la sensació de no perdre el temps i d'haver passat una estona agradable i terapèutica. En realitat, com és natural, estic ben orgullós de la meva criatura.

De totes les vies que he obert (que ja en són unes quantes!) possiblement sigui aquesta la que més s'acosta al fil de la perfecció d'un traçat clàssic. Mai passarà de moda, i gràcies a les seves característiques mantindrà un polit molt més discret respecte d'altres vies clàssiques, molt més sol·licitades i on el tacte desmereix la corona.

Després de tants anys, el caràcter de la paret de l'Aeri poc ha canviat i les seves escalades segueixen essent molt cotitzades. Si abans de l'«Electric Ladyland», en trenta anys només s'havia aconseguit un pòquer d'asos; ara, i després de quatre dècades, tenim ni més ni menys que trenta-dues vies obertes ben repartides pel seu domini. No hi ha cap dubte que per les seves artèries han passat la flor i nata dels escaladors catalans, molts dels quals han deixat una profunda empremta en aquest espai tan prestigiós com vertiginós: escalades en lliure fins al vuitè grau, joies d'artificial i llegendes del cànem configuren un mosaic difícil de trobar en d'altres indrets. Podríem dir que una bona part de la història de l'escalada montserratina queda resumida al pany més consagrat de conglomerat (amb permís del cèlebre Cavall Bernat) i esdevé una fita considerable que no podem ometre de cap de les maneres pel seu evident pes històric. En definitiva, a l'Aeri s'hi va amb admiració i respecte, ja que tret d'unes poques vies assequibles la resta no donen treva a la mediocritat.

L'«Easy Rider» en qüestió no us resultarà tan *easy* com insinua el seu nom, encara que val la pena escalar-la amb folgança, gaudint del seu argument i comparar-lo amb el de la pel·lícula, si podeu. Està garantit que no us deixarà indiferents!

DADES TÈCNIQUES

1a ascensió: 17 juliol de 1978, a càrrec de Josep Carbonell i Armand Ballart. Oberta en 12 h d'escalada efectiva. Recorregut: 300 m. Dificultat obligada: V+/Ae. Està equipada amb 27 expansions inoxidables de protecció i alguns pitons. Reunions muntades amb *parabolts*. Reequipada per David Tarragó (2006). Material: 10 cintes i Aliens (o similars).

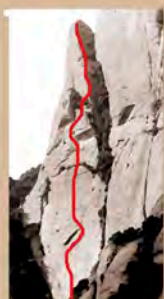
És una escalada molt variada on trobareu tot el ventall de passatges en placa, tret d'un primer llarg de diedre força man-

tingut i obligat. La dificultat es concentra a la meitat del L1 i a la segona part del L4, la resta és més fàcil (però amb les assegurances allunyades). La segona tirada no és obligada i es pot fer pràcticament en artificial equipat. La roca és excel·lent en conjunt. Degut al seu caràcter exposat, a hores d'ara no és una via gaire freqüentada, encara que anteriorment havia estat una gran clàssica prou repetida.

Aproximació: Des de Santa Cecília cal anar pel camí de l'Arrel fins a trobar el trencall de la canal de l'Aeri. Remunteu per aquesta canal (trams amb cordes fixes i cables instal·lats) fins al peu de via, situat a la capçalera (45 min).

Descens: Un cop al cim de la Dent del Moro, convé efectuar un curt ràpel d'uns 15m fins al collet. Des d'aquí s'ha de progressar per una corda fixa que condueix al bosc, i llavors cal continuar remuntant pel llom de la dreta en direcció a les antenes dominants. Un cop al cim, localitzeu el camí principal i davalleu fins al primer trencall a la dreta (caseta de la companyia elèctrica), on arrenca la baixada de la canal de Sant Jeroni fins a Santa Cecília (1.15 h). En cas de necessitat, a la via trobareu argolles a les reunions, per on rapelar.

Regulacions: Del 15 de febrer al 31 de maig no està permesa l'escalada a la paret de l'Aeri.

EASY RIDER

ARESTA ARCARONS

ARCO IRIS

VIA DE L'ESTIMBALL

DIRECTA RUSA

ABRAXAS

AMOR DE ODIO

BRAVURA MIURA

DIEBRE SADE

VIA DEL BUNNY

«Aquest llibre presenta deu escalades escollides amb molta cura, per conduir el lector a un apassionant viatge per uns indrets exquisidament sorprenents, revivint l'experiència d'obrir vies i les aventures viscudes en cada esdeveniment. Un relat encisador i entretingut, amb el principal propòsit de transmetre la màgia d'una activitat sovint minoritària, però capaç d'adaptar-se al futur amb optimisme després d'un llarg segle d'història. Són deu capítols independents que donen a conèixer tots aquells detalls que han fet de cadascuna d'aquestes escalades quelcom de rellevant per deixar-ho imprès en aquestes pàgines. Es tracta d'una idea molt original, lluny dels clàssics relats, on la faceta artística queda tan aferrada físicament a les parets com posteriorment sobre el paper, en forma de ressenyes dibuixades a mà: les dues especialitats més reconegudes de l'autor.»

«Sempre he admirat de l'Armand l'extraordinària capacitat que té per enfilel·lar-se amb quatre estris, per terrenys on la majoria necessita un petate amb tota mena de material divers. És un minimalista convençut i puc assegurar que ho demostra tant obrint com repetint qualsevol itinerari.»

(Remi Brescó, al pròleg)

www.tushitaedicions.com